

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Суми, 23 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

3. Поважний О.С., Цінні папери і фондовий ринок: навч. посібник. – Львів: Магнолія, 2010. – 361 с.

4. Золотарьова О.В. Модифікація депозитної політики комерційних банків України/ О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, О.В. Гурбич // Економіка та держава. – 2015. – №2. – С. 65–69.

5. Еш С.М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації / С.М. Еш, В.М. Ляховецька // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету – 2014. – № 5 С.135-138.

УДК 338.46.336.7

Подобрій Ганна Сергіївна,

студентка,

Сумський державний університет, м. Суми

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ЗВІТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

В умовах мінливого ринкового середовища визначення рівня прозорості банківської інформації набуває особливої актуальності для визначення надійності та фінансової стійкості банку. Прозорість – це розкриття банком інформації всім зацікавленим особам (кредиторам, інвесторам, громадськості) щодо цілей їх діяльності, правових, інституційних і економічних основ, проектів рішень і їх обґрунтування, даних та інформації щодо структури власності та пов'язаних сторін, а також умов звітності в повному обсязі, доступній формі та на своєчасній основі.

НБУ надає таке визначення прозорості - це розкриття банками усім зацікавленим особам інформації,

що пов'язана з цілями діяльності, правовими, інституційними і економічними основами, принциповими рішеннями та їх обґрунтуванням, даними та інформацією, що прямо чи опосередковано пов'язані з діяльністю банку, а також умовами підзвітності в повному обсязі, у доступній формі та на своєчасній основі [2].

Достовірна і повна інформація надає можливість її користувачам правильно оцінити фінансовий стан і результати діяльності банку, структуру його ризиків і методи управління ними. Вона є ключовим елементом підтримання надійності кожного окремого банку і банківської системи країни в цілому на основі створення дієвої системи зворотних зв'язків між банками та учасниками ринку й забезпечення ефективного контролю їх діяльності з боку наглядових органів. Підтримка транспарентності діяльності банку на достатньому рівні є конкурентною його перевагою. За високого рівня транспарентності зростає можливість виявлення найефективніших проектів вкладення коштів, запобігання зловживанням з боку менеджменту банку через реалізацію акціонерами своїх прав власності; підвищується здатність учасників ринку в стресових умовах приймати обґрунтовані економічні рішення; обмежуються системні ефекти дестабілізації ринку або значно зменшуються їх негативні прояви.

Можна виокремити чотири принципи. Котрі лежать в основі підходу до реалізації транспарентності:

- 1) максимальний доступ до інформації;
- 2) обмежений перелік виключень;
- 3) чіткий регламент інформаційного запиту;
- 4) право оскарження відмови в наданні інформації [5].

Проведені нами дослідження показали, що з урахуванням вітчизняної та міжнародної практики розкриття інформації, аналіз і оцінку інформаційної

прозорості банків доцільно здійснювати за трьома основними блоками:

Блок 1 «Структура власності та корпоративне управління»;

Блок 2 «Операційна діяльність та фінансова звітність»;

Блок 3 «Менеджмент і колегіальні органи» [6].

Для оцінки прозорості банківської інформації необхідно визначити індекси транспарентності за кожним з наведених блоків та за всіма показниками загалом за наступними формулами:

$$\text{Блок 1: } \text{Ind}_1 = \sum_{i=1}^n \frac{X_{1i} * J_{1i}}{T};$$

$$\text{Блок 2: } \text{Ind}_2 = \sum_{i=1}^n \frac{X_{2i} * J_{2i}}{T};$$

$$\text{Блок 3: } \text{Ind}_3 = \sum_{i=1}^n \frac{X_{3i} * J_{3i}}{T};$$

$$\text{Ind}_{\text{bank}} = 100\% \times \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \text{Ind}_i \times q_i$$

де T – кількість показників кожного блоку;

q – вага блоку у загальному оцінюванні транспарентності банку;

j – вага відповідного показнику блоку.

X – оцінка кожного показника блоку.

Кількість балів за рівнем наявності та повноти інформації з такою слід використовувати за такою диференціацією: інформація повна – 1,0 бал; інформація часткова – 0,5 балів; інформація відсутня – 0,0 балів.

Визначений за наведеною методикою індекс транспарентності банку дає можливість оцінювати його фінансову стійкість на підставі повної, достовірної, своєчасної і зрозумілої інформації про стан справ у банку, його засновників, великих акціонерів, пов'язаних осіб,

колегіальні органи, стимулювання топ-менеджменту тощо, що вкрай важливо в умовах асиметрії інформації.

В якості показників ваги індексів було взято показники розроблені на основі рекомендацій Базельського комітету [1]

Об'єктом дослідження було обрано АТ «Ощадбанк», так як цей банк є найбільшим державним банком України та має значний рейтинг стійкості.

За наведеною методикою індекси транспарентності АТ «Ощадбанк» за кожним із трьох блоків склали:

Блок 1: $Ind1=0,838$;

Блок 2: $Ind2=0,662$;

Блок 3: $Ind3=0,625$

Загальний рівень транспарентності АТ «Ощадбанк» становить 70,83%.

За дослідженням прозорості банківської інформації українських банків проведеним організацією Moody's було виявлено, що у 2016 році середній рівень розкриття інформації банками становив 41% [3]. Згідно з дослідженням міжнародного рейтингового агентства S&P, проведеного для десяти найбільших банків Європи в 2016 році, виявлено, що ступінь їх прозорості становить 70-90% [4].

Орієнтуючись на рейтингову система банків за рівнем транспарентності ризиків їх діяльності можна зробити висновок, що АТ «Ощадбанк» є банком з достатнім рівнем транспарентності та виконує вимоги законодавства щодо оприлюднення інформації. Проте на сьогодні велика кількість інформації, що могла б слугувати для об'єктивної оцінки ризиків діяльності банку, відсутня у вільному доступі для зацікавлених користувачів.

Для підвищення рівня транспарентності банк може

використовувати різні комунікаційні канали через які доводити до громадськості більш повну інформацію про окремі аспекти своєї діяльності, зокрема про цілі, завдання і фінансовий стан, розвиток платіжної системи, валютно-курсову політику та інші відомості.

Список використаних джерел

1. Basel Committee on Banking Supervision [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bis.org/bcbs/>
2. https://www.standardandpoors.com/en_EU/web/guest/home
3. Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
4. Сайт аудиторської компанії «Moody`s»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.moody.com>
5. Сайт аудиторської компанії «Стандарт енд Пур»: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
6. Чуб О.О. Транспарентність у діяльності ділових та центральних банків у глобальному просторі: Економіка і регіон. - 2012. - № 1 (32) – С.81-85.
7. Герасименко Р. А. Методика визначення рівня транспарентності в Оцінюванні фінансової стійкості банку за умов Асиметрії інформації: Финансы, учет банки.- 2016. - № 1 (21) – С 69-76.